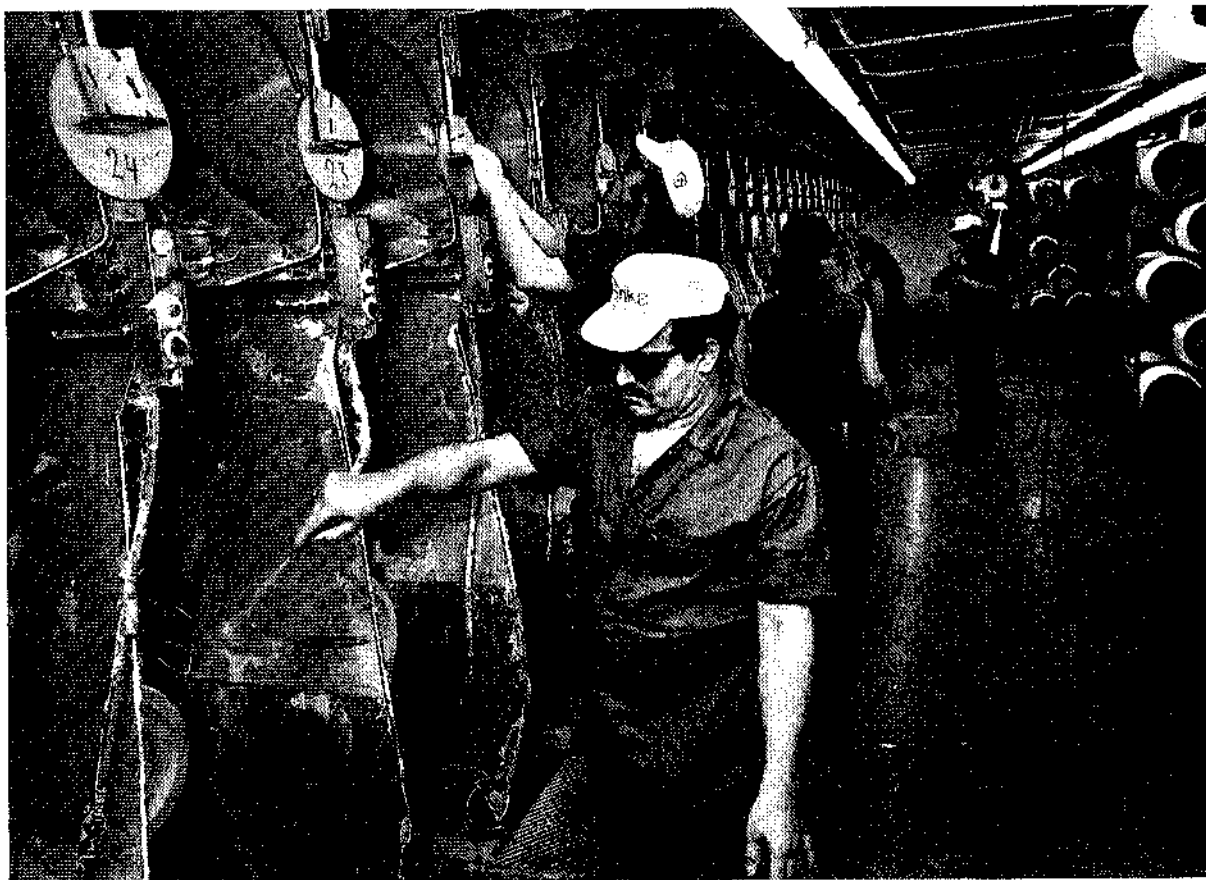

SILENKA

DE SMEERPIJP OP Z'N SMALST

Carla Alma

Silenka is een fabriek in Hoogezand die glasgaren produceert uit kwartsmeel, met behulp van vele soorten chemikaliën. Glasgaren wordt oa. gebruikt als versterkingsmateriaal en wordt steeds meer toegepast. Een groeiende industriële sektor met een groeiende stroom afvalwater.

Halverwege de zeventiger jaren werd de smeerpip aangelegd, officieel geheten de Veenkoloniale afvalwaterpersleiding. Bedoeld voor de afvoer van het stinkende afvalwater van met name de aardappelmeel- en kartonfabrieken uit Oost-Groningen naar de Eems. Een onverstandig plan, zo'n smeerpip, vooral omdat inmiddels de onderhandelingen over zuivering aan de bron op gang begonnen te komen en grotendeels ook hun beslag hebben gekregen in het daarop volgende decennium. Tenminste, bij de bedrijven waarvoor de smeerpip aanvankelijk bedoeld was, de kartonfabrieken en de aardappelmeelfabrieken (nu allen voorzien van zuiveringsinstallaties, behalve Avebe-Ter Apelkanaal, maar ook daaraan wordt inmiddels gewerkt). Doordat de smeerpip toch is aangelegd, hebben andere, nieuwe bedrijven een te gemakkelijke mogelijkheid aangeboden gekregen voor de afvoer van hun vuil water. Zulke bedrijven zijn oa. Magnesia Billiton en Silenka. Over dat laatste bedrijf gaat dit verhaal.

Voorgeschiedenis Silenka

Milieuhygiënisch gezien is Silenka geen fris bedrijf. Er komt een omvangrijke afvalwaterstroom vrij (bijna 100 m³ per uur). Hierin bevinden zich oa. de zg. finish-vloeistoffen (zowel grondstoffen als mislukte batches), bestaande uit allerlei chemikaliën, waaronder silanen en kobaltchloride; ook formaldehyde komt hierin voor. Verder wordt de hulpgrondstof TBTO (tributyl-tinoxide), een giftige verbinding, gebruikt. Ook gaan de kleinste, op asbest lijkende, glasdeeltjes mee in het proces-afvalwater.

Silanen en kobaltchloride staan op de 'zwarte' en 'grijze' lijsten, hetgeen betekent dat ze helemaal niet gelooft mogen worden. Het zijn bijtende en irriterende stoffen. De fijne glasdeeltjes beschadigen huid en slijmvliezen van allerlei organismen in het water (vissen) en kunnen samen met de andere chemikaliën ernstige huidandoeningen veroorzaken.

Het is al 10 jaar geleden dat Rijkswaterstaat een eerste WVO-vergunning verleende, toen nog aan de provincie Groningen als beheerder van de Veenkoloniale Afvalwaterpersleiding (VKA), voor de lozing van afvalwater van Silenka.

In die vergunning werd aanvankelijk voorgeschreven het afvalwater te behandelen middels een fysisch-chemische of een mechanische zuivering. Een dergelijke zuivering (bv. fysisch-chemisch met behulp van flocculatie), bleek toen al technisch mogelijk te zijn. Om kostenoverwegingen is echter van een dergelijke aanpak afgezien. Rijkswaterstaat heeft in deze het bedrijf ontzien. Andere, door het bedrijf voorgestelde, maatregelen werden geaccepteerd, die echter nooit een degelijke zuivering van het afvalwater tot resultaat hebben gehad. Deze situatie duurt nog steeds voort.

Financieel-ekonomische positie

Het bedrijf maakte omstreeks 1980 een moeilijke tijd door en leed enige jaren verlies. Door ingrijpende reorganisaties en kwaliteitsverbetering is men de problemen te boven gekomen. Een omvangrijk investeringsprogramma van f 106,8 mln is nog in uitvoering. Silenka is een joint venture (oa. AKZO) waarin ook de NOM (Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij) participeert. Het bedrijf is zeer buitenlands georiënteerd. Toch legt men er vanuit het bedrijf de nadruk op, dat het bedrijf zeer zelfstandig is geworden. Met name wordt er een eigen en uitgebreide research gedaan.

Het totale beeld van 1985 is dat van een zeer gezonde onderneming: sterk stijgende winsten, sterk gestegen investeringen, toenemende arbeidsbezetting ondanks kapitaalsintensivering en uitgevoerde modernisering. Er is derhalve geen enkele reden om het bedrijf te ontzien bij toepassing van de stelregel 'de vervuiler betaalt'.

De financiële resultaten van de laatste jaren waren aldus:

× f 1.000.000	1985	1984	1983	1982	1981	1980
netto verkoop	146.1	130.2	119.1	109.6	100.0	90.0
bruto winst	31.6	22.5	14.2	5.5	2.4	1.7
winst (na belastingen)	26.2	20.4	11.8	2.0	-1.7	-1.1
werkkapitaal	18.4	14.3	11.3	11.6	10.9	8.0
investeringen	75.4	24.2	22.2	5.1	9.3	4.4
afschrijvingen	8.0	6.1	5.4	5.9	5.4	5.7
aantal werknemers	915	823	766	784	785	780

Zuiveren aan de bron

Momenteel speelt een nieuwe vergunningronde. Vreemd genoeg geeft Rijkswaterstaat opnieuw een vergunning af die Silenka voor een aantal jaren de mogelijkheid geeft om afvalwater te lozen via de Smeerpip op het Eems-Dollard estuarium. Slechts onderzoek naar te treffen saneringsmaatregelen worden voorgeschreven. Het is te meer onbegrijpelijk omdat zulke voorschriften meestal niet tot zuivering leiden, maar slechts uitstel daarvan in de hand werken. Het afgeven van zo'n vergunning druist bovendien aan alle kanten in tegen het beleid van de overheid, bv. het IMP (Indicatief Meerjaren Plan)-Water 1985-1989 en de PKB (Planologische Kern Beslissing) Waddenzee. In die beide overheidsnota's ligt de nadruk op het terugdringen van de waterverontreiniging en op het zuiveren aan de bron. Dat beleid is mede onderkend door minister Smit-Kroes. Hoe valt dat te rijmen met het afgeven van een dergelijke vergunning door één van haar eigen diensten?

De Werkgroep Eemsmond en de Milieufederatie Groningen hebben dan ook beroep aangezet op de Raad van State. Het wordt nu tijd dat de vervuiler eens echt betaalt. Het is hoog tijd dat de smeerpip afgebroken wordt en dat zuivering aan de bron zoveel effect oplevert dat mensen, dieren en planten geen last hebben van afvalwater. ●